

Összegzés

A város oktatásügyét a munkanélküliséggel összefüggésben nem könnyű értékelni. A kihívásokra mindenesetre a formális iskolarendszernek kell valamiféle megoldást nyújtani. A munkaerőpiaci képzés reálisan csak kiegészítője lehet az iskolarendszerű képzésnek. Minden bizonnyal nem elégséges az a spontán folyamat, amely az általánosabb irányú (gimnáziumi, szakközépiskolai) képzés irányába történt elmozdulással jellemezhető. Jelenleg az oktatáspolitikában nem rajzolódik ki olyan koncepció, amely valamilyen oktatási elképzelést (az iskolarendszerű közoktatás, illetve szakmai képzés, valamint a munkaerőpiaci képzés egymásra épülése) tükröz a munkanélküliség jelenlegi viszonyai között, mégha ezt a munkanélküliséget az oktatás sem megoldani, sem – legalábbis rövid távon – lényegesen befolyásolni nem tudja.

Györgyi Zoltán

VILÁGNÉZETI OKTATÁS: LEGYEN, NE LEGYEN?

Az utóbbi időszak egyik legtöbbet vitatott kérdése, hogy legyen-e világnézeti oktatás az iskolákban, s amennyiben igen, úgy milyen tantárgyak, milyen órarend keretében. A legtöbb feszültséget az iskolai hitoktatás ügye váltotta ki és váltja ki napjainkban is: az elmúlt években ugyancsak éles, gyakran indulatoktól sem mentes vita bontakozott ki az iskolai vallásoktatást illetően. Jóllehet ez a kérdés az azóta eltelt idők folyamán lassan rendeződni látszik, azonban az időszakonként kirobbanó nézeteltérések ma is aktuálissá teszik az iskolai vallásoktatás lehetőségének és szükségességének vizsgálatát.

Az alábbiakban az Oktatáskutató Intézet által 1992 júniusában készített – az *Educatio* előző számában már egyes részleteiben ismertetett – pedagógus-felmérés adataiból adunk közre néhányat, amelyek reményeink szerint hozzájárulnak ezen kérdések tisztázásához.

Elsőként a felmérésben szereplő pedagógusok hitoktatással kapcsolatos véleményét mutatjuk be, majd röviden ismertetjük a világnézetiileg semleges Biblia- és vallásismeret oktatásáról kinyilvánított nézeteiket.

Hitoktatás

I. TÁBLA

„*Ön melyik véleménnyel ért leginkább egyet?*” (százalékos megoszlás)

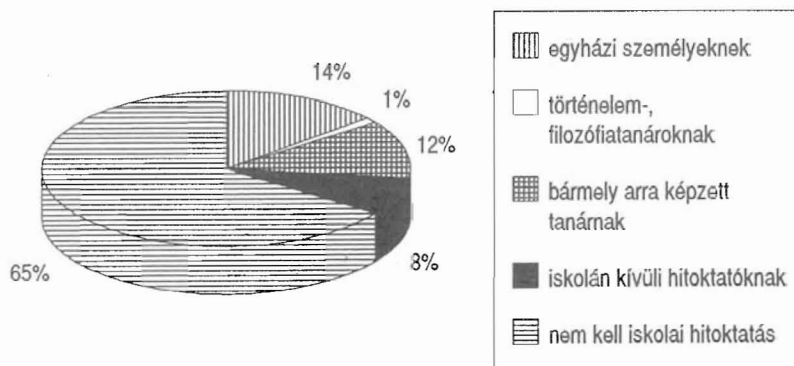
Az iskolának nem feladata a gyermekek világnézeti oktatása.	5
Az iskolának minden gyermeket általános erkölcsi, világnézeti oktatásban kellene részesítenie.	60
Az iskolának a világnézeti oktatáson túl vallásoktatásban kellene részesítenie a gyermeket, amennyiben a szülő ezt kéri.	34
Az iskolának kivétel nélkül mindenkit vallásoktatásban kellene részesítenie.	1

A táblázat adatai tehát azt mutatják, hogy a megkérdezett pedagógusok nagyon nagy többsége, 95 százaléka szükségesnek tartaná azt, hogy a gyermekek világnézeti neveléséből

– legalább bizonyos mértékig – az iskola is részt vállaljon. Erre utal – mint majd a későbbiekben látni fogjuk – a világnézetileg semleges Bibliismeret és vallástörténet oktatását helyeslők hasonlóan magas aránya is. Nem szabad azonban megfélekednünk arról, hogy a világnézetű nevelést elvben támogatók csaknem kétharmada úgy vélte, hogy a világnézetű oktatásnak nem szabad megegyeznie a hittanoktatással: ők tehát vélhetően a világnézetű nevelést döntően inkább az általános erkölcsi értékek hordozójának tekintik, mintsem valamely felekezet hitelveinek átadásaként.

1. ÁBRA

„Ön szerint kiknek kellene oktatniuk az iskolai hittant?” (százalékos megoszlás)

EDUCATIO
1993/1

A kérdezettek további egyharmada egyetértene azzal a megoldással, hogy – szülői kérésre – iskolai keretek között hitoktatás is folyjék, s csupán néhányan voltak olyanok, akik a vallásoktatást minden körülmények között mindenki számára kötelezővé tették.

Ezek a válaszok legfőképpen a pártszimpátiák és a világnézetű hovatartozás függvényei: a vallásoktatás választható vagy kötelező formáját helyeslőket a koalíciós pártokra szavazók, valamint az aktív vagy kevésbé aktív vallásosak között találjuk meg a legnagyobb számban.

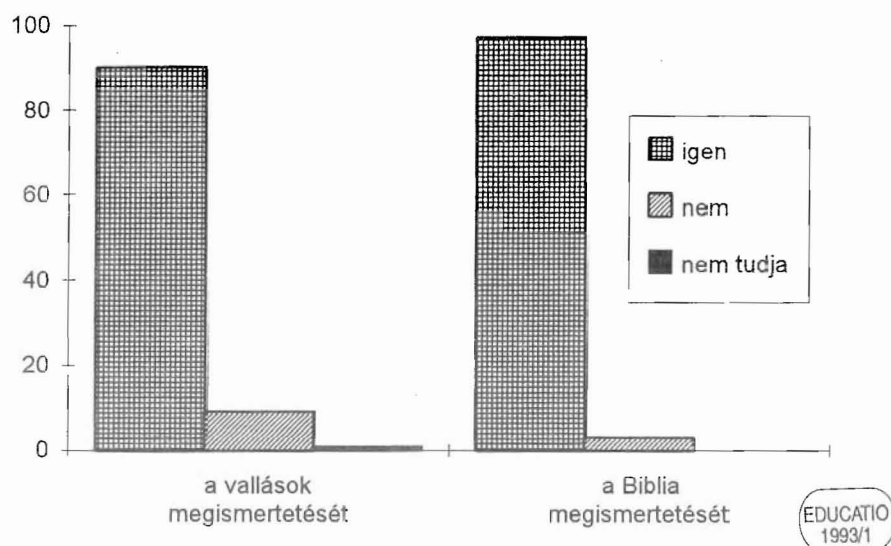
A hittanoktatást szülői kérésre megengedőktől, vagy pedig azt mindenki számára kötelezővé tevőktől (akik együttesen a kérdezettek 35 százalékát teszik ki) azt is megkérdeztük, hogy szerintük kiknek és milyen körülmények között kellene biztosítaniuk a gyermekek vallásos nevelését. A hittanoktatás jogát a legtöbben olyanoknak adták, akiknek képzettségük van hozzá: azaz egyházi személyeknek, világi, vagy iskolán belüli szakképzett hitoktatóknak. A hittanoktatást az iskolában (is) megengedő tanárok 47 százaléka tartaná kívánatosnak azt, ha a vallásoktatást bevennék az órarendbe, míg 49 százaléka ellenezné azt.

Vallástörténet, Bibliaismeret

Mint már utaltunk rá, az, hogy a pedagógusok többsége az egyházakhoz szorosan kötődő hittanoktatást nem szívesen látná az iskolai oktatás berkeiben, nem jelenti azt, hogy ne tartanak fontosnak a gyermekek számára a különféle vallások tanainak, történetének és a Biblia kulturális értékeinek egyháztól független, világnézetileg semleges megismertetését. Fontos azonban megjegyezni, hogy ezek oktatását sokan nem annyira külön tantárgyként képzelik el, hanem leginkább egy-egy tárgy (történelem, irodalom) kereteibe tartják beilleszhetőnek.

2. ÁBRA

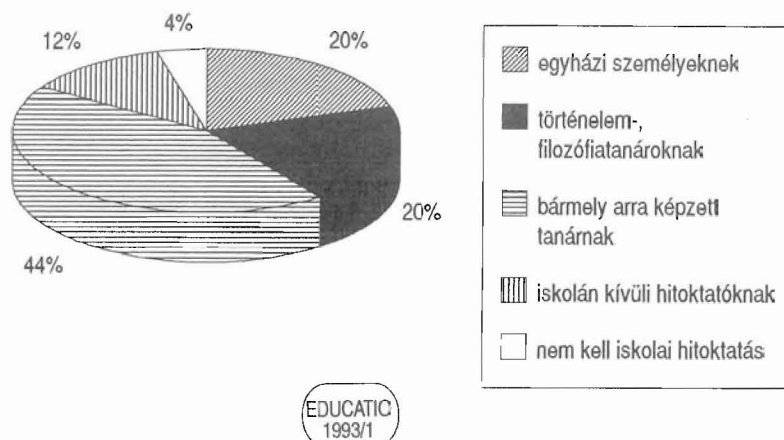
„Ön fontosnak tartja-e a gyermekek számára....?” (százalékos megoszlás)

Míg – amint láttuk – az iskolai hittanoktatást az azzal egyetértő pedagógusok túlnyomó része az egyházi személyek és szakképzett hitoktatók hatáskörébe utalná, s ennél fogva a hitoktatásban jóval kisebb szerepet szánna az iskolában dolgozó pedagógusoknak, addig a megkérdezettek – különösen a kevésbé vagy egyáltalán nem vallásosak – a vallástörténet és a Biblia-ismeret oktatását valamivel nagyobb arányban bíznák az iskola tanáira. Ez valószínűleg részben éppen amiatt van így, hogy – mint már említettük – többen vannak olyanok, akik ezen ismeretek átadását nem önálló tantárgyként, hanem más tárgyakba beágyazva képzelik el. Éppen ezért érthető, hogy a Bibliának, mint kulturális értéknek a közvetítésére és a vallások történetének, tanainak a megismertetésére a legtöbben a szaktanárokat tartják a legalkalmasabbaknak.

3. ÁBRA

„Ön szerint kiknek kellene oktatniuk a vallás- és Bibliaismeretet? (százalékos megoszlás)

A hitoktatásnál megfigyelthez hasonlóan nagyon megosztottak a pedagógusok a felekezetszemleges vallás- és Biblia-ismeret tanrendbe illesztésével kapcsolatban is, ebben az esetben is közel fele-fele arányban találunk olyanokat, akik ezen tantárgyakat órarendi keretek között találják megvalósíthatónak (51 százalék), s hasonló azok aránya, akik az iskolai tanórákon túlmenően képzelik el azt (43 százalék; 6 százalék nem válaszolt kérdésünkre). Ugyancsak megosztott volt a pedagógusok véleménye a hitoktatás és a Biblia- illetve vallásismeret oktatásának helyszínét illetően is: mindkét esetben 70 százalék körül mozog azoknak az aránya, akik ezek tanítását inkább az iskola épületében tartják megfelelőnek.

Szemerszki Mariann

ISKOLA ÉS SZÜLŐK

Az oktatásügyi kutatások vissza-visszatérő kérdése az iskola és a szülői ház kapcsolatának vizsgálata. Minden eddigi kutatás rámutat annak konfliktusos voltára, és különböző módszerekkel próbálja feltárni az ellentmondások forrását. Az általunk ismert kutatások mód-